

Branje v začetnici.

V začetnici se od otrok zahteva, da gladko, glasno, razločno beró, in da besede pravilno izgovarjajo in povdarjajo. Če ravno je to že precej, vendar se mora učitelju še naročati, da se prepriča vsikdar od svojih učencev, ako to razumejo, kar beró. Učenci morajo govoriti o vsakem stavku, o vsaki besedi in kratko o vsaki črtici, koja je v knjigah, vse naj razumejo. Razna berila učitelju dajejo dovolj prilike, da ž njimi ne doseže samo urnosti v branji, ampak da iz njih zajema mnogo mnogo naukov in znanosti.

Nektera berila imajo mnogo gradiva za kazalni poduk, ali saj učitelja napeljujejo, da vzajemno z branjem podučuje. To se pa zgodi, ako učitelj svojim učencem ukazuje, da vse osebe, reči in druge nauke, o kterih je v berilu govorjenje, vsestransko opazujejo. Gleda naj se na njih djanje ali stanje, na njih lastnosti in druge razmere in okoliščine.

Druga berila imajo v sebi to, da učence vadijo umno misliti in soditi. Tù naj učitelj učence napeljuje, da prevdarjajo, kaj je vzrok tega ali unega djanja, kakošen vspeh je imelo to ali uno delo, in kako bi se bilo kaj izteklo, ko bi bilo to pa to drugače. Sčasoma naj se učenci tudi vadijo razločevati namen od sredstva.

Berila imajo tudi namen, da se otroci v govoru in jeziku izobražujejo, kar se doseže z lepoglasnim branjem in s primernim, čednim govorom med učenci in učiteljem. Dobra vaja je, da učenci povedo berilo z lastnimi besedami.

Z nekterimi berili se lahko druží umeven poduk v raznih znanostih, ktere so podlaga daljnemu izobraževanju, postavim, posamesni pogovori o gospodarstvu, o naravoslovji, zemljepisji i. t. d.

Naj bolj naj se pa učitelj ozira pri branji na to, da iz beril, posebno iz pripravnih povesti, zajema nauke, s kterimi požlahtnuje otroška serca in v njih vzbuja pravo pobožnost in pravo pravnost.

Ker so berila raznega zapopadka, morajo se tudi razno obdelovati. Berila, kterih zapopadek je verski, naj ne bodo v to, da bi se otroci po njih le v mehničnem branju vadili. Vzvišenost značaja takih beril izključuje vse druge namene. Pri molitvah, ktere so v berilih, poprašuje marljivi učitelj tudi po tistih molitvah, ktere pri starših domá molijo. Te molitve naj jim popravlja, naj jih jim razlaga, da bodo razumeli, kar izgovarjajo. Nikdar pa naj učitelj ne izgovori, da so jih starši ali oskerbniki napak učili, marveč, da jih oni niso razumeli. — Pesniških sestavkov naj previden učitelj nikdar ne obravnava na dolgo in široko brez vsake mere. Tako drobljenje pripravi pesniške sestavke, kot celoto ob vso veljavo. — Povesti, v ktere so pravne lastnosti vpletene, naj učitelj naj pred pové s svojimi navadnimi pa ne preprostimi besedami. Če se tako

ravná, otroke zeló zanimiva, in potem veliko raje segajo po mičnih povestih. Posamesna berila naj se pa toliko časa vadijo, da jih večina otrok bere dobro, drugi pa brez bistvenih napak.

Samostalnost.

(Konec.)

Le lastno najden sklep je resnično znanje. Kdor se je že mlad vadil in učil samosvojno razsojevati, ter se ni silil izgovarjati ptujih sklepov in razsodeb, tako da bi ne bil pojma, kakor tudi njih razmer popolnoma razumil, ta je bil v resnici napeljevan k samostojnemu mišljenju, ja, ta je ob enem za samostojno delovanje vložil dobro podlago, kajti ne dá se tajiti, da se vsi sklepi ravnaajo po jasnem in živem redu naših misli.

Pa še na drugi strani vidno podučevanje jako pospešuje odgojevanje in izrejo k samostalnosti. Tako podučevanje učenca nekako sili in privadi, da je pazljiv, kar je prva stopinja pri gospodovanji čez samega sebe. Gospodovanje čez samega sebe pa je zopet naj bliža stopinja do samostalnosti, kolikor gospodarijo više dušne zmožnosti čez niže. Učitelj, kateri učence k pazljivosti napeljuje, je dosti pred unim, kateri ne umé učencev siliti k znotranji vdeležitvi pri naukih. To zahteva rečno in metodično ravnanje in skušnja, ktera učiteljevo osebo ob enem s spoštovanjem navdaja do njega samega.

Pazljivost, prisvoji se po kazalnem nauku, kateri učenca tako rekoč prisili, da z vsem svojim duhom kako določeno stvar preišlje. Ravno tako prisvoji se tudi pridnost, kot vravnano delavnost za doverševanje določenega nauka nasproti nepotrebnemu opraviilu edino le s tem, da učenec delo, ktero od njega zahtevamo, v resnici samostojno in brez velikih težav radovoljno izveršuje. Razvidno je, koliko si po oživljenji in privadbi k pazljivosti in pridnosti pridobimo za izrejo k samostalnosti.

Čutenje, kteremu je jasno spoznavanje podlaga, je natorno čutenje, pred kterim je navadno mišljenje. Tù je treba vse odpraviti, kar bi mišljenje vtegnilo zadušiti, in si prizadevati, da se čedalje bolj vterja. Že dolgo prej, preden otrok more kaj redno misliti, so že v njem čuti zaupanja, ljubezni in spoštovanja! Učitelj naj jih skerbno žlahtni in varuje! Do otrok naj bode zaupljiv in ljubeznjiv, da bodejo tudi oni taki! Učitelj naj ne zapoveduje in ne prepoveduje le iz terme ali sebičnosti; ampak prizadeva naj si, da učenci spoznajo, da zahteva od njih pokorščino edino le za to, ker jim dobro hoče. Oskerbuje in oživlja naj tedaj vsa žlahtna čutila, in ako se kdo v svojem čustvu pregreši, zaverne naj ga pohlevno nazaj na pravo pot, in naj otroku kaže, da prej ko je